

Nr 454

Av herr **Eskilsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa markförvärv för försvaret.

När försvarets fastighetsnämnd i juni 1958 framlade sitt förslag om ett övnings- och skjutfält om cirka 17 000 hektar förlagt å och i anslutning till Gullbergs kronopark i Östergötland, möttes detta förslag av en mycket kraftig opposition från skilda håll. Länsmyndigheter av olika slag, kommuner och ekonomiska organisationer m. fl. påvisade vilket hårt ingrepp i försörjningsmöjligheterna förslaget skulle innebära både direkt för den inom området bosatta befolkningen och indirekt för hela bygden. Bl. a. skulle ett fält av den föreslagna storleken helt avskära vissa vägar mellan norra och södra delarna av länet och försvåra trafiken på andra. Därigenom skulle fältet i praktiken fungera som en »vägspärr» mellan sjöarna Boren och Roxen.

Till följd av den starka oppositionen mot fastighetsnämndens förslag har en överarbetning verkställt, varvid för Gullbergsområdets vidkommande endast behovet av övnings- och skjutfält för de nuvarande förbanden i Linköping och Norrköping samt InfSS skulle tillgodoses. Enligt det nya förslaget begränsades områdets storlek till alternativt 10 500 eller 7 500 hektar. I proposition nr 115 föreslås emellertid en ytterligare reducering, så att övningsområdet skall få en sammanlagd areal av cirka 6 000 hektar. Eftersom 800 hektar redan disponeras av försvaret för Prästtomta skjutfält, behöver alltså därutöver cirka 5 200 hektar förvärvas av kringliggande mark.

Även med den nu föreslagna begränsningen av området medför förläggningen av ett övnings- och skjutfält till dessa bygder betydande samhällsekonomiska och sociala olägenheter. Främst kommer olägenheterna att drabba näringslivet och befolkningen inom själva övningsområdet. En betydande del av området är mycket högproduktiv skogsmark, som ger goda arbetsmöjligheter för ortsbefolkningen såväl inom som utom området. Ett stort antal jordbruksenheter berörs också av förslaget. Bland dessa blir situationen svårast för arrendatorerna på kronoparken, av vilka flera varit bosatta på sina jordbruk under mycket lång tid och företagit betydande förbättringsarbeten på jordbruket. I många fall kommer den tvångsvis genomförda avflyttningen att innebära personliga tragedier.

Men olägenheterna drabbar inte bara befolkningen inom det föreslagna övningsområdet. Även grannarna runt omkring kommer att drabbas av

stora förluster. Närheten till ett stort övnings- och skjutfält med intensiv verksamhet innebär i och för sig obehag för de kringboende. Jordbruket kommer även i fortsättningen att drabbas av skador i samband med övningarna. Dessutom kommer saluvärdet på kringliggande fastigheter att sjunka, dels på grund av de försvårade kommunikationerna, dels genom det obehag som närheten till skjutfältet innebär.

För de berörda kommunerna blir även konsekvenserna svåra. Ett par av kommunerna är redan förut hårt drabbade av avfolkningen, och denna kommer att påskyndas ytterligare genom försämrade möjligheter för befolkningen att få arbete och försörjning och på grund av försvårade kommunikationer. Fastighetsvärdena och skatteunderlaget kommer likaså att sjunka.

Svårigheter för ortsbefolkningen och bygden torde emellertid uppstå inom vilket område av landet, som ett militärt övningsfält blir förlagt. När Kungl. Maj:t efter en undersökning av olika möjligheter slutligen stannat för Gullbergsområdet såsom det ur olika synpunkter lämpligaste för ändamålet, måste man även se förslaget ur försvarets synpunkt. Det är en angelägen uppgift att ge vårt försvar bästa möjliga förutsättningar att lösa utbildningsfrågorna, och Gullbergsområdet anses ur militär synpunkt lämpligt för detta ändamål. Det är emellertid på samma gång angeläget att i största möjliga utsträckning begränsa olägenheterna av det militära skjutfältet för civilbefolkningen. Detta har i viss utsträckning skett genom att områdets storlek väsentligt minskats i jämförelse med det ursprungliga förslaget. Man hyser emellertid både hos ortsbefolkningen och länsmyndigheterna farhågor för att området ganska snart behöver utvidgas, om det skall kunna fylla de militära behoven. Dessa förutsätter övnings- och skjutfält av helt annan storlek än det nu föreslagna. För att effektivt undanröja dessa farhågor är det nödvändigt, att riksdagen vid ett beslut om anordnande av övnings- och skjutfältet vid Gullberg gör ett uttalande, att någon ökning av det föreslagna fältets storlek icke får ske. Ett sådant uttalande gjordes i samband med riksdagsbehandlingen år 1943 av frågan om anslag för anordnande av Villingsbergs skjutfält. Detta skjutfält tog då i anspråk områden av Kilsbergen, som i hög grad utnyttjades för friluftsverksamhet främst av Örebrotrakts befolkning. Dåvarande chefen för försvarsdepartementet uttalade därvid, att det icke vore avsikten att för militärt behov taga i anspråk ytterligare delar av Kilsbergen. Detta uttalande har under den nu aktuella utredningen bl. a. anförts som ett skäl mot utvidgning av Villingsbergs skjutfält. Den gången gällde det i huvudsak frågan att garantera tillgång till lämpliga områden för friluftsverksamhet. När det gäller Gullbergsområdet är det frågan om att ge den bofasta befolkningen i fältets grannskap garantier om fortsatt möjlighet till arbete och försörjning. Det är även nödvändigt att tillförsäkra grannarna till det föreslagna fältet er-

sättning för den värdeminskning som drabbar deras fastigheter genom tillkomsten av övnings- och skjutfältet och de skador som kan vållas därav i framtiden.

Med stöd av det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 115 måtte uttala

a) att det föreslagna övnings- och skjutfältet å och in- till Gullbergs kronopark för framtiden begränsas till det nu föreslagna området om cirka 6 000 hektar,

b) att ersättning även skall utgå till kringliggande fastigheter för den värdeminskning och de skador som kommer att åsamkas genom övnings- och skjutfältet.

Stockholm den 14 april 1959

Carl Eskilsson